

KABAHATLER KANUNU VE BU KANUNA GÖRE UYGULANACAK İDARİ YAPTIRIMLAR

Erkan YETKİNER
E. Baş Hesap Uzmanı, YMM

I. GİRİŞ

Bilindiği üzere, 765 sayılı Türk Ceza Kanununda suçlar cürüm ve kabahatler olarak ayrılmaktadır. 5237 sayılı yeni Türk Ceza Kanunu'nda sadece cürümlere yer verilmiş, Kabahatler ise 5326 sayılı kanunda düzenlenmiştir. 31.3.2005 tarihli ve 25772 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5326 sayılı Kabahatler Kanunu 01.04.2005 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlüğe girmiştir. Kanunun 2. maddesinde Kabahat "kanunun, karşılığında idarî yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlık" olarak tanımlanmıştır. Kanunun amacı ise; toplum düzenini, genel ahlâkı, genel sağlığı, çevreyi ve ekonomik düzeni korumak sağlamak için çeşitli kabahatleri belirlemek ve bu kabahatler ile ilgili idari ve cezai düzenlemeleri yapmak olarak açıklanmıştır. (md.1)

Kanunun genel gerekçesine baktığımızda kabahatler kanunu ile ilgili aşağıdaki görüşlere yer verilmiştir. "Kabahatleri suç olmaktan ve ceza kanunlarının kapsamı dışına çıkarma eğiliminin bir sonucu olarak; çeşitli hususlarda düzenleme getiren özel kanunlarda bazı fiiller karşılığında idari yaptırımlar öngörülmektedir. Başka bir deyişle, bu fiiller "idarî suçlar" olarak tanımlanmaktadır. Bu fiiller karşılığında genellikle parasal nitelikte bir yaptırım öngörülmektedir. Ancak, bu parasal yaptırım, bir ceza hukuku yaptırımı olan "adli para cezası" değil; idari yaptırım olarak "idarî para cezası" niteliği taşımaktadır. Belirtmek gerekir ki, her ikisi de belli bir miktar paranın kişiden alınıp Devlet Hazinesine intikalinden ibaret gibi görünürse de; adli nitelikteki para cezası ile idari nitelikteki para cezası arasında, karar veren merci, yaptırımın infaz sureti, yaptırıma bağlanan kanuni neticeler bakımından önemli farklılıklar bulunmaktadır.

Örneğin, idari nitelikte bir yaptırım olarak para cezasına, ceza muhakemesi süreci sonucunda mahkeme tarafından hükmedilmek; bu ceza, idari görev yapan bir kişi veya kurul tarafından verilir. Bu cezalar, adli sicile kaydedilmez, ödenmediği takdirde hapse dönüştürülmez. İdarî nitelikteki "para cezası", bir uyarı (ikaz) fonksiyonu gördüğü gibi, kamu açısından oluşmuş olan zararın giderilmesi amacıyla da hizmet edebilir. Bu nedenle, idari para cezasının misli nitelikte olması mümkündür.

Özellikle ekonomik hayata ilişkin düzenlemeler kapsamında oldukça sık bir şekilde idari nitelikte ceza yaptırımlarına yer verilmektedir. Bu bağlamda yürürlüğe konan kanunlarda veya kanun hükmünde kararnamelelerde kazuistik hükümlere yer verilmektedir. Bu kazuistik düzenlemeler arasında bir sistem birliğinin varlığından söz edilemez. Bunlar arasında bir ahenksizlik hakim bulunmaktadır. Bu nedenle, idari nitelikteki yaptırımlarla ilgili olarak genel bir kanuna ülkemiz açısından büyük bir ihtiyaç bulunmaktadır. Bu düşüncelerle hazırlanan bu Tasarıda, idari yaptırımları gerektiren fiiller yani kabahatler açısından kanunilik ilkesi, zaman bakımından uygulama ve sorumluluk esasları, zamanaşımı, idari yaptırımların hukuki niteliği, çeşitleri ve sonuçları, bu yaptırımların yerine getirilmesi rejimi gibi konular, bir sistematik çerçevesinde düzenlenmiştir.

Tasarı içeriğinde ayrıca, bazı özel kabahat tanımlarına yer verilmiştir. Bu kabahatlerden bir kısmını, 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 1 Nisan 2005 tarihi itibarıyla yürürlükten kalkması dolayısıyla yaptırımsız kalan bazı kabahatler oluşturmaktadır.

Anayasa Mahkemesinin idari yaptırım gerektiren fiiller dolayısıyla hüküm içeren çeşitli kanunlardaki usule ilişkin düzenlemelerle ilgili olarak verdiği anayasaya aykırılık kararları karşısında; bu Kanun Tasarısında idari yaptırım kararlarına karşı yargı yolu gibi konularda ayrıca düzenleme yapılmamıştır."

Kanunun 4. maddesinde hangi fiillerin kabahat oluşturduğu, kanunda açıkça tanımlanabileceği gibi; kanunun kapsam ve koşulları bakımından belirlediği çerçeve hükmün içeriği, idarenin genel ve düzenleyici işlemleriyle de doldurulabileceği belirtilmiştir. 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun yürütülmesinde Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır. Bu güne kadar Kabahatler Kanununa aykırı hareketlerden dolayı bir idari yaptırımın uygulanıp uygulanmadığı konusunda basında veya diğer kurumlardan herhangi bir bilgi edinmiş bulunmamaktayız. Ancak kanunun belirli bir süreden sonra işlerlik kazanacağını inanmaktayız. Kanunda tanımlanan kabahat çeşitleri, bunlara ilişkin idari yaptırımlar, ve diğer hususlar yazımızın konusunu teşkil etmektedir.

II-Kabahat Çeşitleri:

Kabahatler Kanununun ikinci kısmınının 32 ila 43. maddeleri arasında toplam on iki başlık altında sıralanmıştır. (Hem Hükümet tarafından teklif edilen tasarıda hem de adalet komisyonunda kabul edilen metinde "Hayvanlara Eziyet Etme Kabahati" yasalaşmamıştır.) Kanunda yer alan kabahatler aşağıdaki gibidir.

- 1-Emre Aykırı Davranış
- 2-Dilencilik
- 3-Kumar
- 4-Sarhoşluk
- 5-Gürültü
- 6-Rahatsız Etme
- 7-İşgal
- 8-Tütün Mamullerinin Tüketilmesi

9-Kimliği Bildirmeme

10-Çevreyi Kirletme

11-Afiş Asma

12-Silah Taşıma

1-Emre Aykırı Davranış Kabahati:

Kanunun 32. maddesinde Emre aykırı davranış kabahati “ Yetkili makamlar tarafından adli işlemler nedeniyle ya da kamu güvenliği, kamu düzeni veya genel sağlığın korunması amacıyla, hukuka uygun olarak verilen emre aykırı hareket etmek ” olarak tanımlanmıştır.

2-Dilencilik Kabahati:

Kanunun 33. maddesinde Dilencilik kabahati “Dilencilik yapmak” olarak açıklanmıştır.

3-Kumar Oynama Kabahati:

Kanunun 34. maddesinde kumar kabahati “Kumar oynamak”. Şeklinde açıklanmıştır.

4-Sarhoşluk Kabahati:

Kanunun 35. maddesinde Sarhoş kabahati, “Sarhoş olarak başkalarının huzur ve sükununu bozacak şekilde davranışlarda bulunma” şeklinde açıklanmıştır.

5-Gürültü Kabahati:

Kanunun 36. maddesinde gürültü kabahati, “Başkalarının huzur ve sükununu bozacak şekilde gürültüye neden olmak ” şeklinde açıklanmıştır.

6-Rahatsız Etme Kabahati:

Kanunun 37. maddesinde Rahatsız Etme Kabahati “ Mal veya hizmet satmak için başkalarını rahatsız etme” şeklinde açıklanmıştır.

7-İşgal Kabahati:

Kanunun 38. maddesinde iki ayrı işgal kabahati tanımlanmıştır. Bunlar;

(1) Yetkili makamların açık ve yazılı izni olmaksızın meydan, cadde, sokak veya yayaların gelip geçtiği kaldırımları işgal etmek veya buralarda mal satışı arz etmek,

(2) İkincisi ise yetkili makamların açık ve yazılı izni olmaksızın meydan, cadde, sokak veya yayaların gelip geçtiği kaldırımlar üzerine inşaat malzemesi yığılmak olarak tanımlanmaktadır.

8-Tütün Mamullerinin Tüketilmesi Kabahati:

Kanunun 39. maddesinde üç ayrı Tütün mamullerinin tüketilmesi kabahati tanımlanmıştır. Bunlar aşağıdaki gibidir.

(1) Kamu hizmet binalarının kapalı alanlarında tütün mamullerini tüketmek.(tütün mamulü tüketilmesine tahsis edilen alanlarda bu kabahat uygulanmaz.)

(2) Özel hukuk kişileri tarafından veya Kamuya ait toplu taşıma araçlarında tütün mamulleri tüketilmesi.

(3) Özel hukuk kişilerine ait olan ve herkesin girebileceği binaların kapalı alanlarında, tütün mamullerinin tüketilemeyeceğini belirtir açık bir işarete yer verilmesine rağmen, tütün mamullerinin tüketilmesi.

9-Kimliği Bildirmeme Kabahati:

Kanunun 40. maddesinde iki ayrı Kimliği Bildirmeme Kabahati tanımlanmıştır. Bunlar aşağıdaki gibidir.

(1) Görevle bağlantılı olarak sorulması halinde kamu görevlisine kimliği veya adresiyle ilgili bilgi vermektan kaçınma veya gerçeğe aykırı beyanda bulunmak,

(2) Açıklamada bulunmaktan kaçınması veya gerçeğe aykırı beyanda bulunması dolayısıyla kimliği belirlenemeyen kişi tutularak durumdan derhal Cumhuriyet savcısı haberdar edilir. Bu kişi, kimliği açık bir şekilde anlaşılınca kadar gözaltına alınır ve gerekirse tutuklanır. Gözaltına ve tutuklamaya karar verme yetkisi ve usulü bakımından Ceza Muhakemesi Kanunu hükümleri uygulanır.

Kişinin kimliğinin belirlenmesi durumunda, bu nedenle gözaltına alınma veya tutuklanma haline derhal son verilir.

10-Çevreyi Kirletme Kabahati:

Kanunun 41. maddesinde altı ayrı çevreyi kirletme kabahati açıklanmıştır. Bunlar aşağıdaki gibidir;

(1) Evsel atık ve artıklarının, bunların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atılması.(Bireysel atık ve artıkların atılması halinde de bu fıkra hükmü uygulanır.)

(2) Fiilin yemek pişirme ve servis yerlerinde çevrenin kirletilmesi,

(3) Hayvan kesimine tahsis edilen yerler dışında hayvan kesen veya kesilen hayvan atıklarını sokağa veya kamuya ait sair bir alana bırakılması,

(4) İnşaat atık ve artıklarını bunların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atılması.

(5) Kullanılamaz hale gelen veya ihtiyaç fazlası ev eşyasını bunların toplanmasına ilişkin olarak belirlenen günün dışında sokağa veya kamuya ait sair bir yere bırakılması

(Bu eşyanın toplanması hususunda belediye tarafından belirli aralıklarla yılda üç günden az olmamak üzere belirlenen günler önceden uygun araçlarla ilân olunur.)

(6) Kullanılamaz hale gelen motorlu kara veya deniz nakil araçlarını ya da bunların mütemmim cüzlerini sokağa veya kamuya ait sair bir yere bırakılması,

11-Afiş Asma Kabahati:

Kanunun 42. maddesinde afiş asma kabahati, Meydanlara veya parklara, cadde veya sokak kenarlarındaki kamuya ait duvar veya alanlara, rızası olmaksızın özel kişilere ait alanlara bez, kâğıt ve benzeri afiş ve ilân asma olarak tanımlanmıştır. (Aynı içerikteki afiş ve ilânlar, tek fiil sayılır.)

Eđer yetkili makamlardan alınan açık ve yazılı izne dayalı olarak asılan afiş ve ilânlar kabahate girmez.. Verilen izinde, afiş ve ilânın asılacağı zaman dilimi açık bir şekilde gösterilir. Bu afiş ve ilânlar izin verilen gerçek veya tüzel kişi tarafından bu sürenin dolmasını müteakip derhal toplatılır. Toplatma yükümlülüğüne aykırı hareket edilmesi halinde birinci fıkra hükmüne göre idarî para cezası verilir.

12-Silah Taşıma Kabahati:

Kanunun 43. maddesinde silah taşıma kabahati, yetkili makamlardan ruhsat almaksızın kanuna göre yasak olmayan silahları park, meydan, cadde veya sokaklarda görünür bir şekilde taşımak şeklinde tanımlanmıştır.

III-İdari Yaptırım Uygulanacak Organ veya Temsilcinin Davranışından Dolayı Sorumluluğu

Kanunda sayılan kabahatlerin işlenmesi halinde söz konusu idari para cezası ile diğer yaptırımlar kabahati işleyen gerçek veya tüzel kişi hakkında uygulanabilecektir. Bu çerçevede Kanunun 8. maddesinde Organ veya temsilcinin davranışından dolayı sorumluluğa ilişkin düzenlemede bulunulmuştur. Kanunun 8. maddesinin

(1) fıkrasında, Organ veya temsilcilik görevi yapan ya da organ veya temsilci olmamakla birlikte, tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde görev üstlenen kişinin bu görevi kapsamında işlemiş bulunduğu kabahatten dolayı tüzel kişi hakkında da idarî yaptırım uygulanabilir denilmektedir. Fıkra metninden de anlaşılacağı üzere organ ve tüzel kişiliklere idari yaptırımın uygulanmasında bir zorunluluk bulunmamaktadır. İdari yaptırım duruma göre kabahati işleyene de uygulanabilecektir.

(2) fıkrasına göre, Temsilci sıfatıyla hareket eden kişinin bu sıfatla bağlantılı olarak işlemiş bulunduğu kabahatten dolayı temsil edilen gerçek kişi hakkında da idarî yaptırım uygulanabilir. Gerçek kişiye ait bir işte çalışan kişinin bu faaliyeti çerçevesinde işlemiş bulunduğu kabahatten dolayı, iş sahibi kişi hakkında da idarî yaptırım uygulanabilir. Yine birinci fıkra için belirtildiği gibi temsil edilen kişi hakkında idari yaptırımın uygulanmasında bir zorunluluk bulunmamaktadır. İdari yaptırım duruma göre kabahati işleyene de uygulanabilecektir.

(3) fıkrası uyarınca Kanunun, organ veya temsilcide ya da temsil edilen kişide özel nitelikler aradığı hallerde de yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanacaktır.

(4) fıkrası uyarınca Birinci ve ikinci fıkra hükümleri, organ veya temsilcilik ya da hizmet ilişkisinin dayanağını oluşturan işlemin hukuken geçerli olmaması halinde de uygulanacaktır.

IV-Kabahatlere Uygulanacak İdari Yaptırımlar

Kanunun 16. maddesi uyarınca, Kabahatler karşılığında uygulanacak olan idarî yaptırımlar, idarî para cezası ve idarî tedbirlerden ibarettir. İdarî tedbirler, mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirlerdir. Kanunun 22. maddesi uyarınca, kabahat dolayısıyla idarî yaptırım kararı vermeye ilgili kanunda açıkça gösterilen idarî kurul, makam veya kamu görevlileri yetkili kılınmışlardır. Kanunda açık hüküm bulunmayan hallerde ilgili kamu kurum ve kuruluşunun en üst amiri bu konuda yetkili olacaktır. Yine İdarî kurul, makam veya kamu görevlileri, ancak ilgili kamu kurum ve kuruluşunun görev alanına giren yerlerde işlenen kabahatler dolayısıyla idarî yaptırım kararı vermeye yetkili kılınmışlardır. Ayrıca Cumhuriyet savcıları kanunda açıkça hüküm bulunan hallerde bir kabahat dolayısıyla idari yaptırım kararı vermeye yetkili kılınmışlardır. (Uygulamadaki zorluklara ek olarak Giresun Ağır Ceza Mahkemesinde görülmekte olan bir davada dolayısıyla Kabahatler Kanunu'nda Cumhuriyet savcısının kanunda açıkça hüküm bulunan hallerde bir kabahat dolayısıyla idari yaptırım kararı vermeye yetkili kılınmış (23. madde) Anayasa'ya aykırılık iddiası ile iptal istemiyle Anayasa Mahkemesi'ne götürmüştür.) Aynı şekilde ceza mahkemesi yargıçları da, kovuşturma konusu fiilin kabahat oluşturduğunun anlaşılması halinde, idari yaptırım kararı verebilecektir.

A-İdari Para Cezaları:

Kabahatler kanununun 17. maddesi uyarınca kesilecek olan idarî para cezaları, maktu veya nispi olarak belirlenmektedir. Kabahatler Kanunu Uyarınca Kesilecek Kabahatlere İlişkin Cezalar ve Bu İdari Para Cezalarına Karar Verecek Makamlar Aşağıdaki Tablodaki gibidir.

Kanun Madde No	Kabahat Türü	İdari Para Ceza Tutarı (YTL)	İdari Para Cezasına Karar Verecek Makam
32	Emre aykırı davranış	100	Emri Veren Makam
33	Dilencilik	50	Kolluk Veya Belediye Zabıta Görevlileri
34	Kumar	100	Kolluk Görevlileri
35	Sarhoşluk	50	Kolluk Görevlileri
36	Gürültü		Kolluk Veya Belediye Zabıta Görevlileri
	Gerçek kişi tarafından işlenirse	50	Kolluk Veya Belediye Zabıta Görevlileri
	İşletme Sahibi Gerçek veya Tüzel kişi tarafından işlenirse	1000-5000	Kolluk Veya Belediye Zabıta Görevlileri
37	Rahatsız etme	50	Kolluk Veya Belediye Zabıta Görevlileri
38 /1	İşgal	50	Belediye Zabıta Görevlileri
38/2	İnşaat malzemelerinin cadde ve sokaklara atılması	100-500	Belediye Zabıta Görevlileri
39/1	Kamu hizmet binalarında kapalı alanlarında bütün mamullerinin tüketilmesi	50	İlgili İdarî Birim Amirinin Yetkili Kıldığı Kamu Görevlileri Tarafından
39/2	Kamu veya Özel toplu Taşıma Araçlarında bütün mamullerinin tüketilmesi	50	İlk Başvurulan Kolluk Birim Yetkilileri
39/3	Özel hukuk kişilerine ait olan ve herkesin girebileceği binaların kapalı alanlarında, bütün mamullerinin tüketilmesi	50	En Yakın Kolluk Birimi Yetkililerince
40	Kimlik bildirmeme	50	Kimlik Bildirilmeyen Kamu Görevlisince
41/1	Çevreyi kirlenme	20	Kolluk Görevlileri
41/2	Fiilin yemek pişirme ve servis yerlerinde çevrenin kirlenmesi	500-5000	Belediye Zabıta Görevlileri
41/3	Hayvan kesimine tahsis edilen yerler dışında hayvan kesen veya kesilen hayvan atıklarını sokağa veya kamuya ait sair bir alana bırakan kişiye	50	Belediye Zabıta Görevlileri
41/4	İnşaat atık ve artıklarını bunların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atılması	100-3000	Belediye Zabıta Görevlileri
41/4	İnşaat faaliyetinin bir tüzel kişi adına yürütülmesi	0-5000	Belediye Zabıta Görevlileri

41/5	halinde bu tüzel kişi hakkında Kullanılamaz hale gelen veya ihtiyaç fazlası ev eşyasını 50 bunların toplanmasına ilişkin olarak belirlenen günün dışında sokağa veya kamuya ait sair bir yere bırakılması		Belediye Zabıta Görevlileri
41/6	Kullanılamaz hale gelen motorlu kara veya deniz nakil araçlarını ya da bunların mütemmim cüzlerini sokağa veya kamuya ait sair bir yere bırakan kişiye 41. maddedeki çevreyi kirlenme kabahatleri dolayısıyla meydana gelen kirliliğin kişi tarafından derhal giderilmesi halinde idarî para cezasına karar verilmeyebilir.	250	Belediye Zabıta Görevlileri
42	Afiş Asma	100-3000	Kolluk Veya Belediye Zabıta Görevlileri
43	Silah Taşıma	50	Kolluk Görevlileri Tarafından

Yukarıdaki tabloda yer alan idarî para cezaları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanacaktır. Bu fıkra hükmü, nispi nitelikteki idarî para cezalarına uygulanmayacaktır. Kanunun 15. maddesi uyarınca, bir fiil ile birden fazla kabahatin işlenmesi halinde bu kabahatlere ilişkin tanımlarda sadece idarî para cezası öngörülmüşse, en ağır idarî para cezası verilir. Örneğin inşaat malzemelerinin cadde ve sokağa atılması ve bu fiil yapılırken aynı zamanda gürültü ile çevrenin rahatsız edilmesi hali gibi. Aynı kabahatin birden fazla işlenmesi halinde her bir kabahatle ilgili olarak ayrı ayrı idarî para cezası verilir. Kesintisiz fiille işlenebilen kabahatlerde, bu nedenle idarî yaptırım kararı verilinceye kadar fiil tek sayılır. Bir fiil hem kabahat hem de suç olarak tanımlanmış ise, sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanabilir. Ancak, suçtan dolayı yaptırım uygulanamayan hallerde kabahat dolayısıyla yaptırım uygulanır.

Yine yukarıdaki tablodan da görüleceği üzere idari para cezalarına Kolluk Veya Belediye Zabıta Görevlileri, İlgili İdarî Birim Amirinin Yetkili Kıldığı Kamu Görevlileri, Emri Veren Makam, Kimlik Bildirilmeyen Kamu Görevlisince karar verilecektir. 437 seri no'lu Tahsilat Genel Tebliği'nde idari para cezası uygulayacaklar olarak sayılan kuruluşların tamamına yakınının sadece belirli bir kabahat cezası ile ilgili olarak yetkili olduğunu düşünmekteyiz. Örneğin Tütün ve tütün mamullerinin kamu alanlarında tüketilmesi halinde gibi. Bunların dışındaki kabahatlere ilişkin idari para cezalarının genel olarak kolluk ve belediye görevlilerince uygulanacaktır.

a-İdari Para Cezasının Ödenme Şekli:

i-Ödeme Zamanı

5326 sayılı Kanunda idari para cezalarının ödeme süresine ilişkin herhangi bir hükme yer verilmemiştir. Bu nedenle idari para cezalarının ödeme süresi, ilgili kanunlarında düzenlenen hallerde kanunda belirtilen sürelerdir. Buna karşın, özel kanunlarında ödeme süresi belirtilmemiş idari para cezalarının, Kabahatler Kanununun 26. maddesine göre tebliğ tarihinden itibaren bir ay içerisinde ödenmesi gerekmektedir.

ii-İndirimli Ödeme

5326 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin (6) numaralı fıkrasında "Kabahat dolayısıyla idari para cezası veren kamu görevlisi, ilgilinin rıza göstermesi halinde bunun tahsilatını derhal kendisi gerçekleştirir. İdari para cezasını kanun yoluna başvurmadan önce ödeyen kişiden bunun dörtte üçü tahsil edilir. Peşin ödeme, kişinin bu karara karşı kanun yoluna başvurma hakkını etkilemez." hükmü yer almaktadır.

Söz konusu düzenleme ile;

1- İdari para cezasını veren kamu görevlisine, para cezasının verildiği anda ödeyen kişilerin yaptığı ödemelerde indirim uygulanacağı,

2- İdari para cezasını kanun yoluna başvurmadan önce ödeyen kişilerin indirim hakkından yararlanacağı yönündedir.

iii- Taksitli Ödeme

5326 sayılı Kanunun 17. maddesinin 3 numaralı fıkrasında "İdari para cezası, Devlet Hazinesine ödenir. Kişinin ekonomik durumunun müsait olmaması halinde idari para cezasının, ilk taksidinin peşin ödenmesi koşuluyla, bir yıl içinde ve dört eşit taksit halinde ödenmesine karar verilebilir. Taksitlerin zamanında ve tam olarak ödenmemesi halinde idari para cezasının kalan kısmının tamamı tahsil edilir." hükmüne yer verilmiştir. Bu çerçevede, idarenin olumlu değerlendirmesi halinde kabahate ilişkin verilen idari para cezasının kanuni ödeme süresi içerisinde taksitlendirilmesi mümkün bulunmaktadır. Dikkat edileceği üzere idari para cezası için taksitlendirme talep edilse bile idarenin bu talebi kabul etmesi gerekmektedir. Bu nedenle taksitlendirme idarenin taktirine bırakılmıştır. Ayrıca idarenin taksitlendirmeyi yapabilmesi için kanunda yer alan başvuru yoluna gidilmemesi gerekmektedir. İdare tarafından taksitlendirmenin kabul edilmesi halinde idari para cezası toplam 4 eşit taksitte olmak üzere, birinci taksit idari para cezasının kanuni ödeme süresi içinde, kalan 3 taksit ise idari para cezasının tebliğ tarihinden itibaren 1 yıl içerisinde idarece belirlenecek sürede ödenmesi gerekmektedir. Taksitlendirilen tutarlar için herhangi bir teminat ve tecil faizi istenmeyecektir. Ancak taksitlerin zamanında ve tam olarak ödenmemesi halinde idari para cezasının kalan kısmının tamamı muaccel hale gelecektir.

b-İdari Para Cezası Vermeye Yetkili Olan Kamu Tüzel Kişileri

16.12.2005 tarih ve 26025 sayılı Resmi gazete'de yayımlanan 437 seri no'lu Tahsilat Genel Tebliğinin 2. bölümünde idari para cezası vermeye yetkili olan kamu tüzel kişileri sayılmıştır. Buna göre, kamu tüzel kişilerinin tamamı, görevleri gereği verecekleri idari para cezalarının uygulamasını, 5326 sayılı Kanunda yer alan genel esaslara bağlı kalarak yapacaklardır. Kamu tüzel kişilerinin, görev alanları ve bütçe yapıları dikkate alınarak aşağıdaki şekilde tasnif edilmiştir.

- a) Merkezi Yönetim (Devlet Tüzel Kişiliği): Devlet Tüzel Kişiliğini oluşturan daireler genel bütçeye dahil dairelerdir.
- b) İdari Kamu Kurumları: (katma bütçeli idareler)
- c) Mahalli İdareler (Yerel Yönetim Birimleri)
- d) İktisadi Kamu Kurumları
- e) Sosyal Kamu Kurumları
- f) Bilimsel, Teknik ve Kültürel Kamu Kurumları
- g) Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları
- h) Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar

Yukarıda yer verilen kamu tüzel kişiliği tasnifine dahil kamu tüzel kişileri ile bu tasnifte yer almayan diğer kamu tüzel kişilerine idari para cezası verme yetkisi kanunla verilmiş olması halinde, bu tüzel kişilerce verilecek idari para cezalarında 5326 sayılı Kanunla getiren genel esaslara uyulması gerekmektedir.

5326 sayılı Kanun idari para cezası verme yetkisini Cumhuriyet Savcılarına ve Mahkemelere de vermiş olup bu merciler tarafından verilen idari para cezaları hakkında da bu Tebliğde yapılan açıklamalara göre işlem yapılacaktır.

c-İdari Yaptırım Kararlarında Yer Alacak Bilgiler

5326 sayılı Kanununun 25 inci maddesi uyarınca idare idari yaptırım kararına ilişkin olarak bir tutanak düzenlenecektir. Söz konusu tutanakta aşağıdaki hususların yer alması gerekmektedir;

- a) Hakkında idarî yaptırım kararı verilen kişinin kimlik ve adresi,
- b) İdarî yaptırım kararı verilmesini gerektiren kabahat fiili,
- c) Bu fiilin işlendiğini ispata yarayacak bütün deliller,
- d) Karar tarihi ve kararı veren kamu görevlilerinin kimliği,

Açık bir şekilde yazılır. Tutanakta, ayrıca kabahati oluşturan fiil, işlendiği yer ve zaman gösterilerek açıklanır. İdari yaptırım kararında, söz konusu bilgilerin yanı sıra idari para cezasının ödeme süresi, ödeme yeri, idari yaptırım kararına karşı kanun yolu, mercii ve süresi, indirimli ödeme hakkı, taksitlendirme talep etme hakkı, ödeme yapılmaması halinde uygulanacak müeyyideler ile tebliğ tarihi bilgilerine yer verilmesi gerekmektedir.

d-İdari Yaptırımlara İtiraz

Kanununun 27 ila 29. maddeleri uyarınca kişilere, idari para cezasına karşı (mahkemece verilenler hariç), kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç on beş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurma hakkı tanınmıştır. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşecektir. Mahkemelerin bu konuda verecekleri kararlara karşı kanun kişilere, yargı çevresinde yer aldığı ağır ceza mahkemesine 7 gün içinde itiraz hakkı da tanınmıştır.

B-Diğer Cezalar

1- Dilencilik Kabahati:

Bu kabahat dolayısıyla idarî para cezasının yanı sıra dilencilikten elde edilen gelire elkonularak mülkiyetin kamuya geçirilmesine karar verilir, elkoymaya kolluk veya belediye zabıta görevlileri, mülkiyetin kamuya geçirilmesine mülkî amir veya belediye encümeni karar verir.

2- Kumar Kabahati:

Bu kabahat dolayısıyla idarî para cezasının yanı sıra kumardan elde edilen gelire elkonularak mülkiyetin kamuya geçirilmesine karar verilir, elkoymaya kolluk görevlileri, mülkiyetin kamuya geçirilmesine mülkî amir karar verir.

3- Sarhoşluk Kabahati:

Bu kabahat dolayısıyla idarî para cezasının yanı sıra, sarhoş kişi, ayrıca sarhoşluğun etkisi geçinceye kadar kontrol altında tutulur.

4-Kimliği Bildirmeme Kabahati:

Bu kabahat dolayısıyla idarî para cezasının yanı sıra, kişi kimliği açık bir şekilde anlaşılınca kadar gözaltına alınır ve gerekirse tutuklanır. Kişinin kimliğinin belirlenmesi durumunda, bu nedenle gözaltına alınma veya tutuklanma haline derhal son verilir.

5- Çevreyi Kirlenme Kabahati:

Bu kabahat dolayısıyla idarî para cezasının yanı sıra, inşaat atık ve artıklarının kaldırılmasına ilişkin masraf da ayrıca kişiden tahsil edilir. İnşaat faaliyetinin bir tüzel kişi adına yürütülmesi halinde bu tüzel kişi hakkında Bu atık ve artıkların kaldırılmasına ilişkin masraf da ayrıca kişiden tahsil edilir.

Kullanılamaz hale gelen motorlu kara veya deniz nakil araçlarını ya da bunların mütemmim cüzlerini sokağa veya kamuya ait sair bir yere bırakılması halinde, Bunların kaldırılmasına ilişkin masraf da kabahati işleyen kişiden ayrıca tahsil edilir.

V- Kabahatler Kanunu Hakkındaki Görüşlerimiz

5326 sayılı Kabahatler Kanunu 01.04.2005 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlüğe girmiştir. Yazımızın II. Bölümünde belirttiğimiz üzere, kabahatler toplam 12 başlık altında sayılmıştır. Bunlar Emre Aykırı Davranış, Dilencilik, Kumar, Sarhoşluk, Gürültü, Rahatsız Etme, İşgal, Tütün Mamullerinin Tüketilmesi, Kimliği Bildirmeme, Çevreyi Kirlenme, Afiş Asma, Silah Taşıma. Kanun da belirtilen kabahatlerden Sarhoşluk, Gürültü, Rahatsız Etme, İşgal, Tütün Mamullerinin Tüketilmesi, Çevreyi Kirlenme, Silah Taşıma gibi kabahatlerin işlenmesi halinde bu kabahatlere idari ceza uygulanabilmesi için söz konusu kabahatlerin ilgili idareye bildirilmesi gerekmektedir. Örneğin, yan dairedeki komşunuzun yaptığı gürültü ile sizi rahatsız etmesi halinde bu kabahati kolluk veya zabıta görevlisine bildirmeniz gerekmektedir. Söz konusu durumu kolluk veya zabıta görevlisinin kendiliğinden dikkate alması mümkün değildir. Kolluk veya zabıta görevlisinin söz konusu kabahatin işlendiğini hazırlayacağı bir tutanakla tespit etmesi ve kabahati işleyene bildirmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra bazı kabahatler doğrudan doğruya idare tarafından tespit edilebilecektir. Örneğin Dilencilik, Kumar, İşgal, Kimliği Bildirmeme, Afiş Asma gibi. Bu kabahatlerin işlenip işlenmediğini idare tespit edecektir. Tabi burada bazı kabahatlere ilişkin idari para cezalarının nasıl tahsil edileceği önemli bir sorun teşkil edecektir. Örneğin, sokaklarda dilencilik yapan bir kişinin (kanununun 11.

maddesi uyarınca idari para cezası, Fiili işlediği sırada onbeş yaşını doldurmamış çocuklar ile akıl hastalığı nedeniyle, işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişiler hakkında uygulanamayacaktır.) dilencilik kabahatini işlemesi halinde kolluk veya zabıta görevlisi tarafından kesilecek olan idari para cezası tutanakla tebliğ edilmesi gerekmektedir. Genellikle gelir düzeyi düşük ve ikametgahları bile belli olmayan olan bu kişilerden söz konusu idari para cezası nasıl tahsil edilecektir ? Ayrıca bu kişiler durumları gereği yasal haklarını nasıl arayabilecek dolayısıyla idari para cezasına itiraz edebilecektir ? Bu konuda diğer kabahat türleri içinde bir çok örnek verilmesi mümkündür. Yine organ veya temsilcilik görevi yapan ya da organ veya temsilci olmamakla birlikte, tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde görev üstlenen kişinin bu görevi kapsamında işlemiş bulunduğu kabahatten dolayı tüzel kişi hakkında veya temsilci sıfatıyla hareket eden kişinin bu sıfatla bağlantılı olarak işlemiş bulunduğu kabahatten dolayı temsil edilen gerçek kişi hakkında da idarî yaptırım uygulanabilecektir. Ancak idari yaptırımın organ ve tüzel kişiliklere veya temsil edilen gerçek kişi adına uygulanmasında bir zorunluluk bulunmamaktadır. İdari yaptırım duruma göre kabahati işleyen veya temsilciye uygulanabilecektir. İdari para cezasının ödenmesinde kabahati işleyen temsilciler ile temsil edilenler arasında ödeme ile ilgili tartışmaların çıkması muhtemeldir. Tüm bu eleştiriler dikkate alındığında da 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun hem idare hem de toplum tarafından uygulanması oldukça zor olacaktır. Uygulamanın ülkemizin ekonomik, sosyal, ahlaki ve toplumsal yapısında olumlu yönde oluşan değişimler çerçevesinde işlerlik kazanacağını düşünmekteyiz.